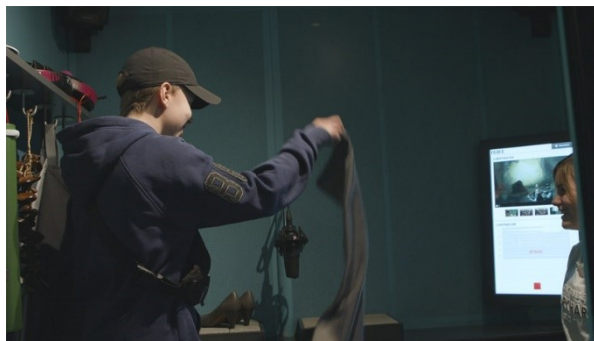

BRUG FILMENS VIRKEMIDLER

Foleyoptagelser af effektløyd i lydstudiet

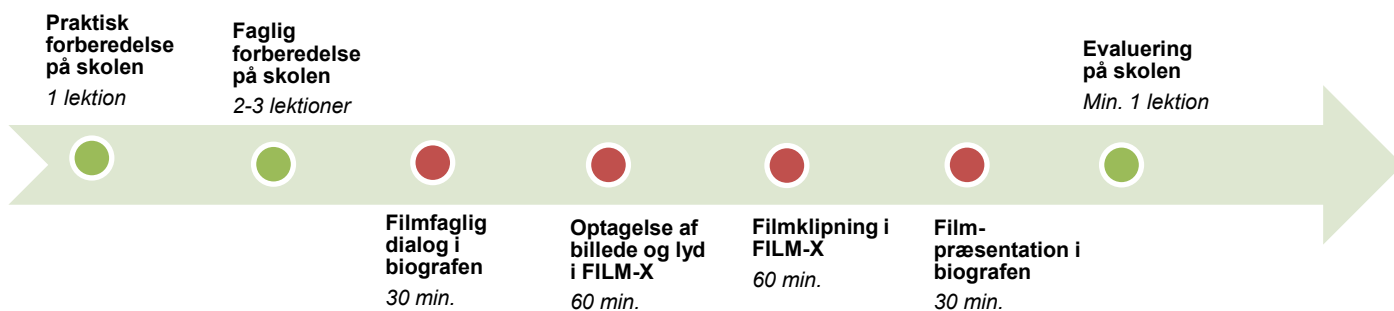
Instruktør under optagelse i Studie 3

I film fortælles en historie i billeder og lyd. I dette forløb skal eleverne gøre sig erfaringer med at træffe æstetiske valg, der er med til at forme en filmfortælling med en helt særlig stemning.

Forløbet differentieres efter elevernes klassetrin og erfaring med at producere film. Under optagelserne besluttet fx scenografi, kostumer og billedbeskæring. Under klipningen reflekterer filmholdene over brugen af lyd og musik.

Filmen har som kunstart udviklet sig enormt i de 120 år, som mediet har eksisteret. Film fortæller historier - men måden hvorpå dette gøres er utrolig alsidig. I dette forløb kigger vi på hvilke virkemidler, som mediet gør brug af og eleverne får dermed nogle konkrete redskaber, som de kan bruge i deres eget arbejde med skabelse af film.

Forløbet har flere faser.

Denne vejledning støtter i de tre faser, der foregår på skolen, og beskriver aktiviteterne i FILM-X studierne.

FASE 1: Praktisk forberedelse

Den praktiske forberedelse på skolen er vigtig for at eleverne kender deres ramme og rolle, inden de kommer til FILM-X.

Vi anbefaler at I starter med at se vores [introduktionsfilm til FILM-X studierne](#) fælles på klassen.

Herefter inddeles klassen i filmhold på 4-7 elever, og holdene de fordeles på studierne 1-4. Er I færre end 28 elever er der max 6 elever i Studie 4 / Bilen. Hvert filmhold ser nu introfilmen til netop det studie, de skal arbejde i. Filmene viser mulighederne og desuden får eleverne en introduktion til de funktioner, der skal varetages på hvert filmhold.

Se introduktionsfilmene under beskrivelsen af hvert studie på hjemmesiden:

[Studie 1](#), [Studie 2](#), [Studie 3](#), [Studie 4](#)

Introduktionsfilmene viser mulighederne i de enkelte studier og introducerer til de funktioner, eleverne skal fordele mellem sig hjemme på skolen.

På hvert hold skal der være en Instruktør, en fotograf / scenograf og 3-5 skuespillere. Vi anbefaler, at holdene sammensættes således, at eleverne varetager en funktion, de har særlig interesse for eller kompetence til at varetage. Det er f.eks. vigtigt, at instruktøren er motiveret for at lede sit hold, de tekniske funktioner varetages af elever, der kan lide at fordybe sig med en computer, og at skuespillerne har mod på at tage en rolle på sig.

Ud over de fire optagestudier, som eleverne fordeles i, kan alle benytte sig af **Nærbilledstudiet**, hvor holdene kan optage nærbilleder som klippes ind i filmen, samt **Lydstudiet**, hvor man kan optage både realistiske og fantasifulde effektløde.

Se også meget gerne de korte introfilm til [Nærbilledstudiet](#) og [Lydstudiet](#), så eleverne kan tænke disse ind i deres historier under forberedelsen på skolen. Evt. bruges disse ekstra faciliteter først. Fra 3.-4. klassesetning, med mindre eleverne har prøvet at lave film før fx på mobiltelefoner eller iPads.

FASE 2: Faglig forberedelse

Den faglige forberedelse inkluderer, at eleverne forbereder deres fortællinger på forhånd. Men for at have de rette forudsætninger for dette, anbefaler vi, at I ser og analyserer et par filmeksempler og får talt om, hvilke virkemidler der bliver brugt.

Den faglige forberedelse varierer efter elevernes erfaringsniveau, og i det følgende skelnes mellem indskoling, mellemtrin og udskoling. Både de anbefalede filmtitler og tilhørende spørgsmål vedr. virkemidler er tilpasset de emner, vi taler med eleverne om, når klassen besøger FILM-X.

Analyse af filmeksempler – indskoling

Når I besøger FILM-X studierne med en indskolingsklasse vil vi have særligt fokus på scenografien under optagelserne og på lydene under klipningen. Derudover har vi dramaturgien med som et element i vores undervisning, hvor eleverne skal tænke over strukturen i fortællingen med en start-midte-slutning og en konflikt.

Vi anbefaler at I ser et filmeksempel og taler om filmens dramaturgi, scenografi og lyde. Vi kan anbefale kortfilmen "Det lille lam", hvor vi møder en fårefamilie med mor, far og lam, men det viser sig, at lammet slet ikke er som sine forældre.

Spørgsmål til filmen:

- Beskriv det sted, fårene bor – hvordan ser der ud og hvilke lyde kan man høre?
- Hvad er filmens konflikt?

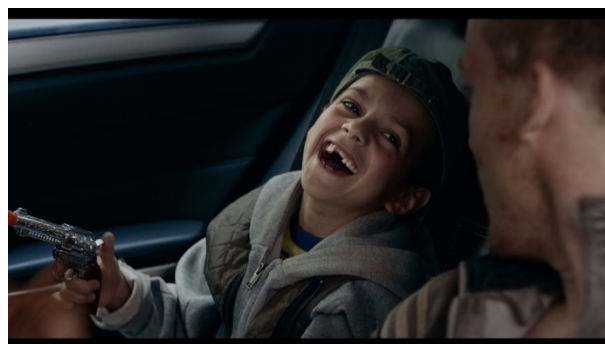
- Hvordan bliver lydene brugt til at vise forskelligheden mellem lam og voksne får?
- Hvordan bliver fårenes udseende (kostumer) brugt til at vise forskelligheden?
- Hvordan bliver konflikten løst?
- Evt. se filmen en ekstra gang hvor I taler om, at filmen bruger nærbilleder, totalbilleder og supertotal billeder, og stop måske filmen undervejs for at se disse beskæringer. I nærbillederne ser vi følelser og reaktioner, i totalbillederne ser vi den familie, filmen handler om, og i supertotal billederne ser vi hele marken med de andre familier og får "helikopterperspektiv" på konflikten.

Se filmen "[Det lille Lam](#)" på Filmcentralen (NB. Filmen ligger også på YouTube)

Analyse af filmeksempler – mellemtrinnet

Når I besøger FILM-X studierne med en mellemtrinklasse vil vi have særligt fokus på billedbeskæringen under optagelserne og skift mellem beskæringer samt klippertype og lyd under klipningen. Derudover har vi dramaturgien med som et element i vores undervisning, hvor eleverne skal tænke over strukturen i fortællingen med en start-midte-slutning og en konflikt.

I Filmleksikonet finder I én god introduktion til [Billedbeskæring](#), som I kort kan gennemgå på klassen. Evt. kan eleverne få til opgave (individuelt eller i hold på 2-3) at tage billeder med varierende udsnit med deres mobiltelefoner. Vælg fx Supertotal, halvnær og ultranær og tal om, hvad andre kan se ud af billederne uden at vide, hvor de er blevet taget.

Vi anbefaler, at I derudover ser og analyserer en kortfilm, og eleverne går sammen og ser på virkemidlerne to og to.

Spørgsmål til filmene:

- Start med at genfortælle filmens handling over for hinanden. Tegn evt. en spændingskurve over filmens forløb.
- Hvilke billedbeskæringer lægger I mærke til, når I ser filmen?
- Hvornår giver billederne overblik og hvornår viser de vigtige detaljer?
- Hvilke lyde lagde I mærke til?
- Virker lydene realistiske og / eller kunstige?
- Var der musik i filmen – og hvilken stemning gav musikken?
- Se evt. på jeres spændingskurve og tal om, hvordan lydene var de steder hvor kurven topper (vendepunkter / klimaks)
- Hvordan var klipningen i filmen? *Tempo / rytme*?
- Se igen på, hvordan klipningen er i ft. jeres spændingskurve
- Se gerne filmen to eller tre gange for at få flere detaljer med.

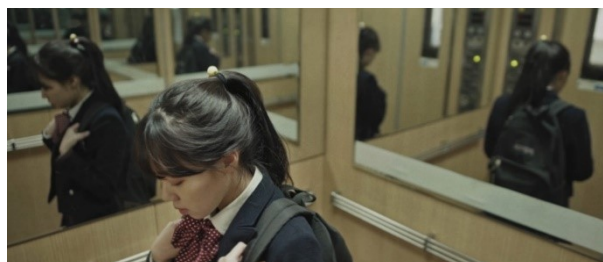
Forslag til kortfilm på Filmcentralen:

- "Alma", 4.-6. klasse, 5 min., veksler mellem mange billedbeskæringer og synsvinkler, bruger musikken effektivt til at skabe og skifte stemning.
Se filmen her: <https://filmcentralen.dk/grundskolen/film/alma>

- "Pistol", fra 5. kl. 5 min., bruger lyd og klipning til at veksle mellem to lag i fortælling: Barnets leg og den voksnes alvorlige virkelighed.
Se filmen her: <https://filmcentralen.dk/grundskolen/film/pistol>

Analyse af filmeksempler – udskolingen

Når I besøger FILM-X studierne med en udskolingsklasse vil vi have særligt fokus på at eleverne får erfaring med at tænke en fortælling, hvor der springes i tid og sted. Under optagelserne skal de således anvende flere locations og under klipningen reflekterer de over om klipningen skal være synlig / usynlig og hvordan musik og lyd understøtter filmens stil / genre. Derudover har vi dramaturgien med som et element i vores undervisning, hvor eleverne skal tænke over strukturen i fortællingen med en start-midte-slutning og en konflikt.

I Filmleksikonet på Filmcentralen finder I en artikel om [klipning](#), som I kort kan gennemgå på klassen. Bl.a. beskrives, hvordan klipning kan være hhv. usynlig og synlig for at skabe stemning og opmærksomhed på vigtige detaljer.

Vi anbefaler, at I derudover ser og analyserer en kortfilm, og eleverne går sammen og ser på virkemidlerne to og to.

Spørgsmål til filmene:

- Start med at genfortælle filmens handling over for hinanden
- Hvad var ydre handling og hvad var indre handling?
- Hvilke virkemidler blev brugt til at skifte i stemningen og synsvinklerne?
- Hvilke lyde lagde I mærke til? Var lydene realistiske eller skabte lydene en særlig stemning?
- Og hvad betyder fravær af lyd (stilhed / pauser) for filmens stemning?
- Hvad betyder lydene og musikken for filmens handling?
- Havde filmen genretræk? Hvilke?
- Se filmen igen og læg særligt mærke til klipningen
- Er klipningen synlig / usynlig?
- Skifter klippestilen undervejs? Og hvad betyder det for stemningen?

Forslag til egnede kortfilm – begge film anvender billedbeskæring, lyd og klipning til at veksle mellem flere lag og synsvinkler i fortællingen:

- "Pistol", fra 5. kl. 5 min., bruger lyd og klipning til at veksle mellem to lag i fortælling: Barnets leg og den voksnes alvorlige virkelighed.
Se filmen her: <https://filmcentralen.dk/grundskolen/film/pistol>
- "The Edge of 17", fra 6. klasse, 1 min., bruger billedbeskæring og lyd meget effektivt og har gysetræk.
Se filmen her: <https://www.instagram.com/p/BI0miZIVkt/?hl=da>

Forberedelse af filmfortællinger

Efter det analytiske arbejde, skal eleverne i gang med deres egne filmfortællinger. Til denne del af forberedelsen bruger filmholdene [ELEVARKENE](#), der er differentieret til hhv. indskoling, mellemtrin og udskoling.

I denne fase skal holdene have adgang til at se deres baggrundsfilm på vores hjemmeside, så de kan vælge deres scenografi, overveje hvilke ekstra klip, de vil bruge og planlægge en overordnet handling.

Det er muligt at kombinere flere baggrundsfilm fra samme studie. Vi anbefaler max at bruge 1-2 baggrundsfilm til indskoling (anvend gerne film med indbygget dramaturgi for at stilladsere en handling), mellemtrinnet opfordres til at kombinere to baggrunde og udskoling forventes at anvende min. to baggrunde, så de prøver at klippe mellem flere locations. Den ene baggrund kan fint være en optagelse i Nærbilledestudiet, men man kan ikke nå at optage i flere studier. Under beskrivelsen af Nærbilledestudiet ses udvalget af baggrunde til dette studie.

Vil I gå mere i dybden med filmen på forhånd, kan eleverne udarbejde manus og / eller storyboard. I kan evt. starte med at lave vores manuskriptøvelser til [mellemtrinnet](#) eller til [udskoling](#).

FASE 3: Forløbet i FILM-X

Forløbet i FILM-X varetages af to undervisere. De introducerer til teknik, udfordrer eleverne filmfagligt og coacher dem i at varetage deres funktion på filmholdet.

Din rolle som lærer er først og fremmest at forberede og efterbearbejde FILM-X besøget med klassen, og under forløbet i FILM-X er der behov for, at du:

- Støtter elevernes samarbejde og fokus på den faglige vinkel, I arbejder med på skolen
- Laver aftaler med elever, der evt. har brug for en pause undervejs i forløbet
- Er til stede og observerer dine elever i nye roller og omgivelser
- Hjælper med at guide elever, der optager i lydstudiet og nærbilledestudiet under klipningen – med støtte fra underviserne i FILM-X

Derudover kan du dokumentere elevernes arbejdsproces, hvilket vil være en super indgang til evalueringen hjemme på skolen.

Oplæg i biografen

I biografen bydes klassen velkommen af de to FILM-X guider. De taler med eleverne om, hvad I har forberedt hjemme. Herefter gennemgår guiderne klip som illustrerer de forskellige filmiske virkemidler.

Optagelse af billede og lyd i FILM-X

Under selve FILM-X forløbet samarbejder eleverne i deres filmhold om at bringe deres egen fortælling til live. De vil være tid til at eksperimentere med handlingen og undervejs kommer guiderne med indspark, således at fortællingen understøttes af en bevidst og reflekteret brug af filmiske virkemidler.

Klipning i FILM-X

I filmklipningen reflekterer eleverne over filmens særlige virkemidler, når de skal indsætte ekstra billedmateriale, bearbejde deres dialog og træffe beslutninger omkring f.eks. effektlyd og musik.

Det er primært klipperen, der sidder med musen. To elever kan evt. dele rollen og skiftes undervejs. Resten af holdet deltager med idéer.

Det er under klipningen, at 2-3 elever optager effektlyde i lydstudiet (primært indskolingen) og / eller ekstra klip i Nærbilledestudiet (mellemtrin / udskoling), så der for alvor kan skabes effekter og gode billeddetaljer.

Holdene fra studie 1 og 2 starter klippeprocessen med at indspille deres dialog med mikrofon ved klippecomputeren.

Filmpræsentation i biografen

Vi slutter forløbet af med, at holdene præsenterer deres proces og færdige film for klassen i vores biograf. Underviserne samler op på, hvordan temaet er behandlet og hvilke virkemidler, der er brugt.

FASE 4: Opfølgning på skolen

Vi opfordrer til, at I på skolen følger op med en dybere refleksion over elevernes læring.

Måske har I mod på at starte en ny produktion op med det udstyr, I har adgang til på skolen, så eleverne kan opnå større fortrolighed med at anvende de multimodale udtryksformer.

Kontakt

Har du brug for hjælp eller inspiration til forberedelsen, kan du kontakte FILM-X på tlf. 3374 3669 eller sende en mail til film-x@dfi.dk